

การประเมินศักยภาพการเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายและเขตสัมพันธวงศ์*

Assessing The Potential Of Green Public Spaces In Phranakhon Area, Pom Prap Sattru Phail District And Samphanthawong District.

ธนพร สีนาคล้วน (Thanaporn Srinakluan)**

ณัฐวุฒิ ปรียวนิตย์ (Nattawut Preyawanit)***

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพการเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์ เป็นการศึกษาว่าจะได้พื้นที่สาธารณะสีเขียวมาได้อย่างไร และควรพัฒนาในรูปแบบใด โดยใช้วิธีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษาจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลพื้นที่ศึกษา ข้อมูลพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ศึกษา ประเมินพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว ศึกษาข้อมูลพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว วิเคราะห์พื้นที่ และสอบถามความคิดเห็นจากผู้ในพื้นที่และผู้อยู่อาศัยโดยรอบพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า รูปแบบของพื้นที่สาธารณะสีเขียวมี 8 รูปแบบ ได้แก่ 1. ทางเดินธรรมชาติ 2. การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติดั้งเดิม 3. การทำเกษตรในเมือง 4. สวนสาธารณะในห้าง 5. พื้นที่สุสาน 6. สวนสาธารณะในพื้นที่ทิ้งร้าง 7. พัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่ว่าง และ 8. อาคารเขียว สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว ในพื้นที่ศึกษา แบ่งได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1. พื้นที่ถนน 2. พื้นที่ริมน้ำ 3. พื้นที่บริเวณสะพาน 4. พื้นที่ทิ้งร้าง 5. พื้นที่ชุมชน และ 6. พื้นที่บนดาดฟ้าอาคาร ซึ่งพื้นที่ทั้ง 6 ประเภท มีรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาพื้นที่แตกต่างกัน ตามแต่ละประเภทของพื้นที่ โดยการใช้ประโยชน์ใน แต่ละพื้นที่ดังกล่าว ยังมีข้อกั่วงในการพัฒนาพื้นที่ในหลายๆด้าน แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของพื้นที่ โดยเฉพาะประเภทพื้นที่ที่ 4. พื้นที่ทิ้งร้าง ในพื้นที่

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การประเมินศักยภาพการเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์ วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

** นักศึกษาหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร Email: Srinakluan.bow@gmail.com

Student of the Master of Architecture Program in Urban design, Department of Urban Design and Planning, Graduate School, Silpakorn University

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Thesis Advisor, Department of Urban Design and Planning, Faculty of Architecture, Silpakorn University

ของวัดที่ใช้ประโยชน์เป็นลานจอดรถ เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่แล้ว อาจก่อให้เกิดเสียงดัง และการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม และประเภทพื้นที่ที่ 6. พื้นที่บนดาดฟ้าอาคาร ต้องพิจารณาโครงสร้างอาคาร อายุของอาคาร และต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้อาคาร นอกจากนี้การพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวทั้ง 6 ประเภท อาจก่อให้เกิดเป็นแหล่งมั่วสุม เกิดอาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ ปัญหาขยะ และขาดการดูแลพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น โดยความเห็นของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ยังมีความต้องการพื้นที่สาธารณะสีเขียวเพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรที่จะให้ความสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้เกิดการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียว เนื่องจากยังขาดแคลนพื้นที่ เมื่อเกิดการพัฒนาพื้นที่จะทำให้พื้นที่สาธารณะสีเขียวเพิ่มขึ้นในเมืองและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนา / พื้นที่ที่มีศักยภาพ / พื้นที่สีเขียว / พื้นที่สาธารณะสีเขียว

Abstract

The subject of research study is about the assessing the potential of green public spaces in Phranakhon Area, Pom Prap Sattru Phai District and Samphanthawong District. The research aims to study on how to retrieve the green public area and which design shall be appropriately developed. This research uses the concept study, theory and a case study from abroad in relation to the information in the related field-study area. The existing green area study information, which assessing the potential areas are developed to be the green public areas. All formation's study of potential spaces is developed to be the green public areas. Doing analysis and in-depth interview to get feedback from all around the area users and residents. By using the questionnaire, all the study results found that the green public spaces format have 8 format designs, these are; 1. Natural Path 2. Preservation of the original nature 3. Urban Farming 4. Public garden in the mall 5. Graveyard area 6. Parks in the wilderness area 7. Development in the industrial empty area and 8. Green Building. According to the study in the potential area become to the green public area, there are 6 types such as; 1. Road area 2. Riverside area 3. Bridge area 4. Deserted area 5. Community area and 6. Spaces on the roof-deck. All the 6 area types have individual format designs and development approach, specific to each type of area. The usage in each of these areas are also concerning with many other areas, there are different factors in concerning with each area especially the area type 4, the deserted spaces within temple area using to be parking lots. For developing an area, it may cause a loud noise and inappropriate dress. Also, the area type 6 or the spaces of the building roof-deck, it must consider building structure, building age, and also shall consider the privacy of building occupants. In addition to the above, the development of all 6 types of green

public spaces may become a place of debauchery, a crime area, an unsafe area, waste problem and lack of continuous space care etc. By the opinion of the people, most respondents need more green public area. Therefore, the agencies or people involved should importance promote and encourage the development of green public spaces due to shortage of space. When developing the area, there will be more green public space in the city and also it is beneficial to further develop other areas.

Keyword: Development / Potential Areas / Green Areas / Green Public Spaces

บทนำ

ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่ชุมชนเมือง มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยหากมีพื้นที่สาธารณะสีเขียวไม่เพียงพอและเหมาะสม ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่อาศัยในเมืองในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและการเติบโตของประเทศ โดยพื้นที่สาธารณะสีเขียวมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาให้คนในชุมชนได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชน และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น (มณเฑียร อัตถจริยา, 2543: 1)

ข้อมูลพื้นที่สีเขียวกรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ระบุว่า กรุงเทพมหานครมีประชากรด้วยกันทั้งสิ้น 5,686,646 คน มีจำนวนพื้นที่สีเขียว 35,403,223 ตารางเมตร ซึ่งอัตราส่วนพื้นที่ สีเขียวต่อจำนวนประชากรเท่ากับ 6.32 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน (สำนักงานสวนสาธารณะสำนักสิ่งแวดล้อม, 2560) โดยการกำหนดขนาดของพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร มีความหลากหลายซึ่งในศตวรรษที่ 20 ผู้เชี่ยวชาญในเยอรมนี ญี่ปุ่น และประเทศอื่น ๆ ได้กำหนดค่ามาตรฐานพื้นที่สีเขียวที่มีคุณภาพสูงไว้ที่ 40 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน หรือพื้นที่ป่าเขตชานเมืองขนาด 140 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน ทั้งนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วมีแนวโน้มที่จะใช้ค่ามาตรฐานพื้นที่สีเขียวที่ 20 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน (Sukopp, et al., 1995, อ้างถึงใน ปุณยนุช รุธิโก, ม.ป.ป.: 8) อย่างไรก็ตามองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้แนะนำขั้นต่ำของขนาดพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและมีการนำมาใช้ในการเผยแพร่เอกสารขององค์การอาหารและเกษตรสหประชาชาติ (FAO) อยู่ที่ 9 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน (Kuchelmeister, 1998: 181-191, อ้างถึงใน ปุณยนุช รุธิโก, ม.ป.ป.: 8)

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครกับมหานครอื่น ๆ อย่างเช่น กวางโจวในประเทศจีน มีพื้นที่สีเขียว 166.3 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน ไทเปในไต้หวัน มีพื้นที่สีเขียว 49.6 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน หรือสิงคโปร์ที่มีขนาดพื้นที่เล็กยังมีพื้นที่สีเขียว 66.2 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน และประเทศฮ่องกงที่มีราคาที่ดินสูงกลับมีพื้นที่สีเขียว 105.3 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน เป็นต้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) จะเห็นได้ว่ากรุงเทพมหานครมีพื้นที่เขียวน้อยมากเมื่อเทียบกับมหานครอื่น ๆ และต่ำกว่ามาตรฐานดังกล่าว และเนื่องจากกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 50 เขต สำหรับพื้นที่ที่มี

ความสำคัญและน่าสนใจที่จะศึกษา ถึงการประเมินศักยภาพการเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์ ทั้งนี้ เนื่องจากทั้ง 3 เขตพื้นที่ดังกล่าว เป็นศูนย์กลางของ กรุงเทพมหานคร เป็นที่ตั้งของเกาะรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน มีความหลากหลายของผู้คน วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานที่สำคัญทั้งด้านวัฒนธรรมและด้านการเมืองการปกครองอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเพิ่มพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่ดังกล่าว ให้มีมากขึ้นได้อย่างไร และควรพัฒนาพื้นที่ไปในรูปแบบใด

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้ 1. ศึกษาการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบของพื้นที่สีเขียว 2. ศึกษาวิเคราะห์ และประเมินพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในเขตพื้นที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์) 3. เพื่อเสนอแนะรูปแบบในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวในเขตพื้นที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์)

การศึกษานี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ คือ “พื้นที่สาธารณะสีเขียว” หมายถึง พื้นที่ที่คนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ทุกเพศทุกวัย เป็นพื้นที่กลางแจ้ง และกึ่งกลางแจ้งที่มีขอบเขตที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนปกคลุมด้วยพืชพรรณที่ปลูกบนดินที่ชุ่มน้ำได้ มีต้นไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบหลักและได้รับการบำรุงรักษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

กระบวนการและวิธีการวิจัย

กระบวนการวิจัยประกอบไปด้วยการดำเนินการที่มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การเสนอโครงการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎี แนวความคิด และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลพื้นที่ การสำรวจข้อมูลผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสำรวจภาคสนาม การสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายผล และการสรุปผลการวิจัย จัดทำรายงานวิจัยและเผยแพร่

แนวความคิดเกี่ยวกับการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบของพื้นที่สีเขียว

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียว โดยมีแนวความคิดที่สำคัญ 3 แนวคิด คือ

1. แนวคิดนิเวศวิทยาชุมชนเมือง (Urban Ecology) (ณัฐพงศ์ จารุวรรณพงศ์, 2548: 2)
2. แนวคิดภูมิทัศน์เมือง (Urban Landscape) (เกริก กิตติคุณ, 2552)
3. แนวคิดเพอร์มาคัลเจอร์ (Permaculture) (บิล มอลลิสัน, 2558: 21)

การศึกษากรณีตัวอย่างในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเมืองในต่างประเทศ

เป็นการศึกษาการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบของพื้นที่สีเขียวของเมืองต่าง ๆ โดยได้พิจารณาเลือกเมืองที่มีการพัฒนาพื้นที่สีเขียวจำนวน 9 เมือง 8 ประเทศ ได้แก่ 1. เมือง Vancouver ประเทศแคนาดา (ทวีปอเมริกาเหนือ) 2. เมือง Curitiba ประเทศบราซิล (ทวีปอเมริกาใต้) 3. เมือง New York ประเทศสหรัฐอเมริกา (ทวีปอเมริกาเหนือ) 4. เมือง Portland ประเทศสหรัฐอเมริกา (ทวีปอเมริกา) 5. เมือง Copenhagen ประเทศเดนมาร์ก (ทวีปยุโรป) 6. เมือง London ประเทศอังกฤษ (ทวีปยุโรป) 7. เมือง Osaka ประเทศญี่ปุ่น (ทวีปเอเชีย) 8. เมือง Hongkong ประเทศจีน (ทวีปเอเชีย) 9. ประเทศ Singapore (ทวีปเอเชีย) ซึ่งการศึกษาถึงการได้มาของพื้นที่สีเขียวสามารถจำแนกการได้มาของพื้นที่สีเขียวออกเป็น การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การออกมาตรการควบคุมพื้นที่สีเขียว และการรักษาพื้นที่สีเขียว ดังที่แสดงตามตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง Vancouver ประเทศแคนาดา

1. Vancouver ,Canada	การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>พื้นที่สีเขียวต่าง ๆ ใน Vancouver</u> 1. Urban Forestry เช่น Stanley Park  และ Capilano Suspension Bridge  2. Roadside Plantation (สวนป่าริมทาง)	<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - รัฐมอบที่ดินให้ประชาชนทำกินโดยไม่คิดค่าเช่า ทำให้มีประชากรในเมืองทำเกษตรกรรมมากขึ้น และมีการเปิดตลาดขนาดใหญ่ Farmer's Market เพื่อขายผักและผลไม้ที่ปลอดสารพิษและราคาย่อมเยา <u>การออกมาตรการควบคุมพื้นที่สีเขียว</u> - ส่งเสริมให้เกิดที่โล่งสาธารณะประเภทต่าง ๆ เพื่อทดแทนพื้นที่ที่สูญเสียไปจากการก่อสร้าง (ฐาปนา บุญยประวิตร, 2556)	- การทำเกษตรในเมือง - Rooftop Garden - Community Garden - พื้นที่ว่างในชุมชน - พื้นที่ว่างในบริเวณบ้าน - Green Building - Green Infrastructure

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง Curitiba ประเทศบราซิล

2. Curitiba, Brazil	การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>พื้นที่สีเขียวต่าง ๆ ใน Curitiba</u> (16 สวนสาธารณะ 14 ป่าในเมือง) 1.สวนสาธารณะ (ใช้เป็นที่เก็บน้ำป้องกันน้ำท่วม คล้ายแก้มลิง ป้องกันการบุกรุก และเป็นพื้นที่ออกกำลังกาย) 2.สวนพฤกษชาติ (Botanical Garden)	<u>การออกมาตรการควบคุมพื้นที่สีเขียวและการรักษาพื้นที่สีเขียว</u> - ออกกฎระเบียบปกป้องพื้นที่สีเขียว พื้นที่เปิดโล่ง และต้นไม้ทุกต้นในเมือง (เกือบ 1 ใน 5 ของเมืองเป็นสวนและมีการปลูกต้นไม้ตามถนน 1.5 ล้านต้น) (Nicole Mikesch, n.d.: 2)	- ทางเดินธรรมชาติ

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง New York ประเทศสหรัฐอเมริกา

3. New York, USA	การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>พื้นที่สีเขียวต่าง ๆ ใน New York</u> Central Park เปรียบเสมือนเป็นปอดในการผลิตออกซิเจนให้กับคนนิวยอร์ก 	<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - เปลี่ยนจากรางรถไฟเก่าที่ถูกปล่อยร้างทรุดโทรมมาเป็นลิปโปรที่ จะหุบหรือรื้อทิ้ง ให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวลอยฟ้าเหนือเขตอุตสาหกรรม Manhattan, New York the High Line ที่ก่อตั้งกลุ่มโดย Joshua David Robert Hammond ซึ่งอยู่อาศัยในละแวกนั้น ออกมาขอให้มีการอนุรักษ์สถานที่แห่งนี้ไว้แทนที่จะรื้อ หุบทิ้ง พร้อมกับเสนอให้นำพื้นที่รกร้างว่างเปล่ากลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้ง	- High Line (สวนรางรถไฟลอยฟ้ากลางเมือง) 

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง Portland ประเทศสหรัฐอเมริกา

4. Portland, USA	การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>พื้นที่สีเขียวต่าง ๆ ใน Portland</u> สวนป่ากลางเมือง (แหล่งผลิตออกซิเจนขนาดใหญ่เปรียบเหมือนปอดทางธรรมชาติของเมือง) 	<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - รื้อทางด่วนริมแม่น้ำ เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่สวนสาธารณะริมน้ำ 90 ไร่ (ฉัตรนุชย์ สมบัติศรี, 2558: 3) <u>การออกมาตรการควบคุมพื้นที่สีเขียว</u> - ซื้อที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาล ระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร มาพัฒนาเป็นทางเดินธรรมชาติ สวนสาธารณะ และพื้นที่สาธารณะ	- Green Way (1987) - ทางเดินธรรมชาติ (Olmsted Plan 1904)

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง Copenhagen ประเทศเดนมาร์ก

5. Copenhagen, Denmark	
การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - จัดแบ่งพื้นที่สุสานเป็นพื้นที่สวนสาธารณะ เนื่องจากสุสานมีความกว้าง สงบ และ ร่มรื่น จนใช้เป็นสวนสาธารณะสำหรับปิกนิก และพักผ่อนหย่อนใจของคนในเมือง (ณัฐพร ศรีศิริรังสิมากุล, 2553) - เปลี่ยนดาดฟ้าในสภาพทรุดโทรมให้เป็นสวนสาธารณะ ขนาด 490 ตารางเมตร ใช้เป็นที่ปิกนิก ย่างบาร์บีคิว และออกกำลังกาย (สมาคมสหกรณ์การเคหะใน Norrebro) <u>การรักษาพื้นที่สีเขียว</u> - บูรณะและพัฒนาสวนสาธารณะที่มีอยู่เดิมให้มีสภาพที่ดีขึ้น กว้างขวางขึ้น และปรับสภาพน้ำในคลองและทะเลสาบรอบเมืองให้ใสสะอาดจนสามารถลงไปว่ายน้ำเล่นได้ (Amateur Strandpark ค.ศ. 2005 สถานที่พักผ่อนริมทะเลยาว 4.6 กิโลเมตร) (ณัฐพร ศรีศิริรังสิมากุล, 2553)	- Allotments and Cemeteries (จัดแบ่งพื้นที่สุสาน) - Rooftop Garden (Birkegade ในย่าน Norrebro) - Park - Nature Area - Small Park - Spot Facilities

ตารางที่ 6 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง London ประเทศอังกฤษ

6. London, England	
การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - สนับสนุนอาคารที่มีความพร้อมและมีความประสงค์ที่ให้เข้าไปเช่าพื้นที่ปลูกผักบนดาดฟ้าได้ <u>การออกมาตรการควบคุมพื้นที่สีเขียว</u> - ทางฝ่ายนโยบายมีการจัดการประกวดให้รางวัล เพื่อเป็นการจูงใจให้คนปลูกผักมากขึ้น - การจัดกิจกรรมเยี่ยมชมฟาร์ม - การพัฒนาเครือข่ายคนปลูกผัก - ออกมาตรการยกเว้นไม่ให้รวบรวมพื้นที่สีเขียวบนอาคารเป็นข้อจำกัดตามหลักเกณฑ์การต่อเติมอาคารและหลักเกณฑ์การต่อเติมความสูงของอาคาร (ปิยะพงษ์ บุชบงก์, 2556, อ้างถึงใน โครงการสวนผักคนเมือง มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน) <u>การรักษาพื้นที่สีเขียว</u> - รัฐกำหนดมาตรการทางกฎหมายเฉพาะ เพื่อกำหนดอำนาจ และหน้าที่ให้ท้องถิ่น สามารถใช้อำนาจของตนในการบังคับให้เอกชนปฏิบัติตามคำสั่งของท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ โดยรัฐบาลอังกฤษจึงได้ตรากฎหมาย Town and Country Planning Act 1990 และกฎหมาย Town and Country Planning (Tree Preservation) (England) Regulations 2012 ขึ้น เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ และเพื่อให้พื้นที่สีเขียวและต้นไม้ขนาดใหญ่ที่มีอยู่ในชุมชนเมือง ได้รับความคุ้มครองจากการตัด โค่น ถอน ทำลาย หรือทำให้เสียหาย	- Urban Farming

ตารางที่ 7 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง Osaka ประเทศญี่ปุ่น

7. Osaka, Japan	
การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - บริษัท Nankai Electric Railway ได้สัมปทานรถไฟฟ้าภายในกรุงโอซาก้า ซึ่งมีโครงการที่จะพัฒนาที่ดินเป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ โดยดึงแนวคิดในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวบรรจุเข้ามาในโครงการ (จักรสิน น้อยไร่ภูมิ, 2557)	- Namba Park (ค.ศ. 2003) 

ตารางที่ 8 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของเมือง Hongkong ประเทศจีน

8. Hongkong	การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
พื้นที่สีเขียวต่าง ๆ ใน Hongkong สวนสาธารณะในเมือง เช่น Hongkong Park 	<u>การรักษาพื้นที่สีเขียว</u> - อ่องกงโซนหลักถูกพัฒนาจนไม่สามารถขยายได้อีก จึงมีการพัฒนาเมืองใหม่ทางตอนเหนือของอ่องกง เรียกว่าเขต New Territories บริเวณนี้ยังมีบางส่วนที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ และต้นไม้นานาชนิด เป็นโครงการที่พยายามอนุรักษ์สภาพพื้นที่เดิมให้มากที่สุด เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	- Hong Kong Wetland Park  - City Farm 

ตารางที่ 9 ตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวและรูปแบบพื้นที่สีเขียวของประเทศ Singapore

9. Singapore	
การได้มาของพื้นที่สีเขียว	รูปแบบพื้นที่สีเขียว
<u>การเพิ่มพื้นที่สีเขียว</u> - ถมทะเลเพื่อสร้างศูนย์การค้า โรงแรม โดยให้เอกชนลงทุน - พัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่สีเขียว ระหว่างตึกและอาคาร ยึดหลักความสมดุลระหว่างแผนพัฒนาเชิงพาณิชย์กับธรรมชาติด้วยการรักษาสภาพแวดล้อมเดิม และไม่ตัดต้นไม้	- Green Building - Garden Roof - Sky Rise Greenery (การเพิ่มพื้นที่สีเขียวส่วนบนของอาคาร) - Green Facade/ Vertical Garden (การตกแต่งสถานที่ด้วยต้นไม้และวัสดุธรรมชาติต่างๆ โดยเฉพาะในมิติแนวตั้ง ซึ่งอาจหมายถึงสถานที่ ที่เป็นโครงสร้างถาวรที่มีอยู่เดิม อันได้แก่ กำแพง เสา ผนังตึก รวมถึงวัสดุโครงสร้างที่มีการขึ้นชั่วคราว เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดสวนแนวตั้ง เช่น Super Tree)  - Clean Tech Park

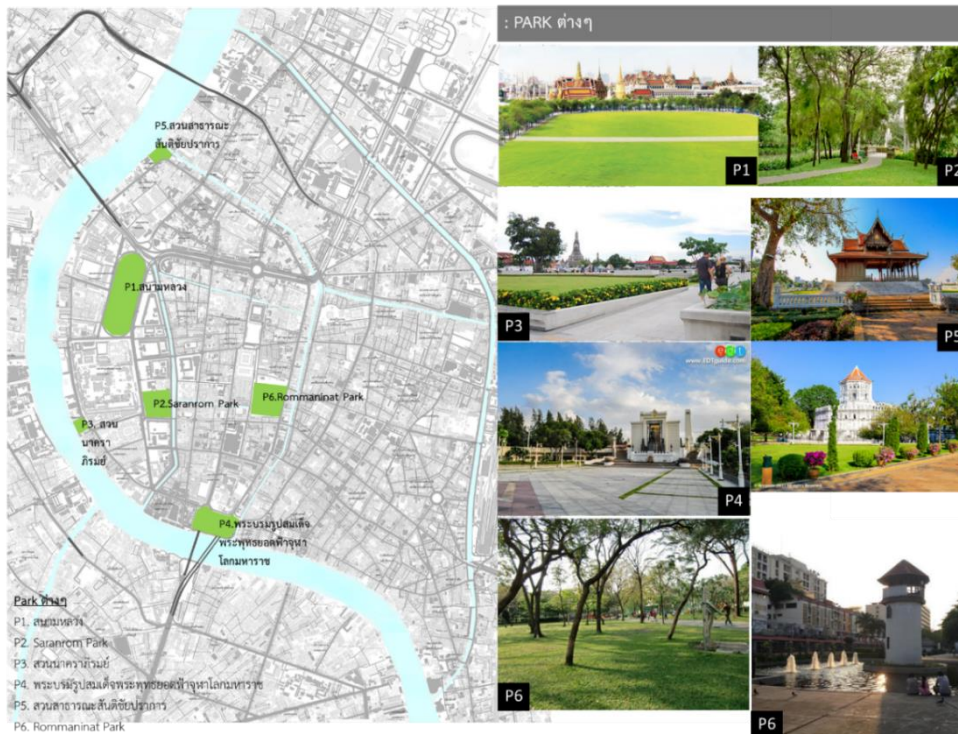
จากการศึกษากรณีตัวอย่างการได้มาของพื้นที่สีเขียวในต่างประเทศตามที่ได้รวบรวมไว้ข้างต้น การได้มาของพื้นที่สีเขียวมีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น การซื้อที่ดิน การออกกฎระเบียบปกป้องพื้นที่สีเขียว การพัฒนาหรือบูรณะพื้นที่สวนสาธารณะที่มีอยู่เดิม การนำพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว การสนับสนุนอาคารที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และกรณีศึกษาตัวอย่างการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของต่างประเทศทำให้สามารถสรุปรูปแบบพื้นที่สาธารณะสีเขียวของทั้ง 9 เมือง 8 ประเทศ ดังนี้

1. ทางเดินธรรมชาติ (Green Corridor / Park Connector Network / Green Infrastructure / Green Route / Green Way)
2. การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติดั้งเดิม
3. การทำเกษตรในเมือง (Urban Farming / Urban Agriculture / City Farm)
4. สวนสาธารณะในห้าง
5. พื้นที่สุสาน (Allotments and Cemeteries)
6. สวนสาธารณะในพื้นที่ทิ้งร้าง
7. พัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่ว่าง (Clean Tech Park)
8. อาคารเขียว (Green Building / Garden Roof / Sky Rise Greenery / Green Facade / Vertical Garden)

จากการค้นคว้ากรณีศึกษาการได้มาของพื้นที่สีเขียวของเมืองในต่างประเทศ พบว่าสอดคล้องกับทั้ง 3 แนวคิด ซึ่งแนวคิดนิเวศวิทยาชุมชนเมืองเป็นการดึงดูดธรรมชาติเข้ามาสู่การออกแบบพื้นที่โดยคนและธรรมชาติต่างได้ประโยชน์ด้วยกันทั้งคู่ ซึ่งนำพื้นที่ทิ้งร้างหรือพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม มาพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว ให้คนเข้าไปใช้ประโยชน์ และคำนึงถึงความยั่งยืนของระบบนิเวศธรรมชาติกับมนุษย์ โดยสอดคล้องกับกรณีตัวอย่างของเมือง Copenhagen ประเทศเดนมาร์ก ที่นำพื้นที่สุสานมาพัฒนาเป็นพื้นที่สวนสาธารณะ ประเทศฮ่องกงที่ได้พยายามอนุรักษ์สภาพธรรมชาติของพื้นที่เดิมให้มากที่สุด พัฒนาให้เป็นแหล่งธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือเมือง Curitiba ประเทศบราซิล ที่ออกกฎระเบียบปกป้องพื้นที่สีเขียว และพื้นที่เปิดโล่งในเมือง เป็นต้น โดยแนวคิดเพอร์มาคัลเจอร์เป็นระบบการออกแบบที่ประสมประสานให้ภูมิประเทศและคนอยู่กันอย่างสมดุลและเกื้อกูล ภายใต้เงื่อนไขของ ภูมิประเทศในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ และครอบคลุมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างทุก ๆ อย่าง โดยออกแบบให้เกื้อกูลกันอย่างลงตัว มีความยั่งยืนและการใช้ที่ดินอย่างมีจริยธรรม ยกตัวอย่างเช่น การทำเกษตรในเมืองของเมือง London ประเทศอังกฤษ เมือง Vancouver ประเทศแคนาดา เมือง Hongkong และ เมือง Singapore ซึ่งการพัฒนาหรือเพิ่มพื้นที่สาธารณะสีเขียวในทุกูปแบบนี้ นั้น ต้องคำนึงถึงภูมิทัศน์ของเมืองและองค์ประกอบของเมืองด้วย

ข้อมูลพื้นที่สีเขียวในเขตพื้นที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์)

พื้นที่สีเขียวในพื้นที่ศึกษา เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์ ประกอบไปด้วย 6 พื้นที่สีเขียว ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวในรูปสวนสาธารณะเท่านั้น ได้แก่ 1. สวนหลวง 2. สวนสาธารณะ 3. สวนสาธารณะราภิรมย์ 4. ลานพระบรมรูปสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช 5. สวนสันติชัยปราการ และ 6. สวนรมณีนาถ



ภาพที่ 1 แสดงตำแหน่งพื้นที่สีเขียวในรูปสวนสาธารณะในพื้นที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์)

พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์)

ได้พิจารณาและทำการคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว โดยใช้เกณฑ์ชีวิตในเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้แบ่งเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ออกเป็น 2 ระดับ เพื่อนำไปเป็นข้อกำหนดในการเลือกพื้นที่และพิจารณาพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

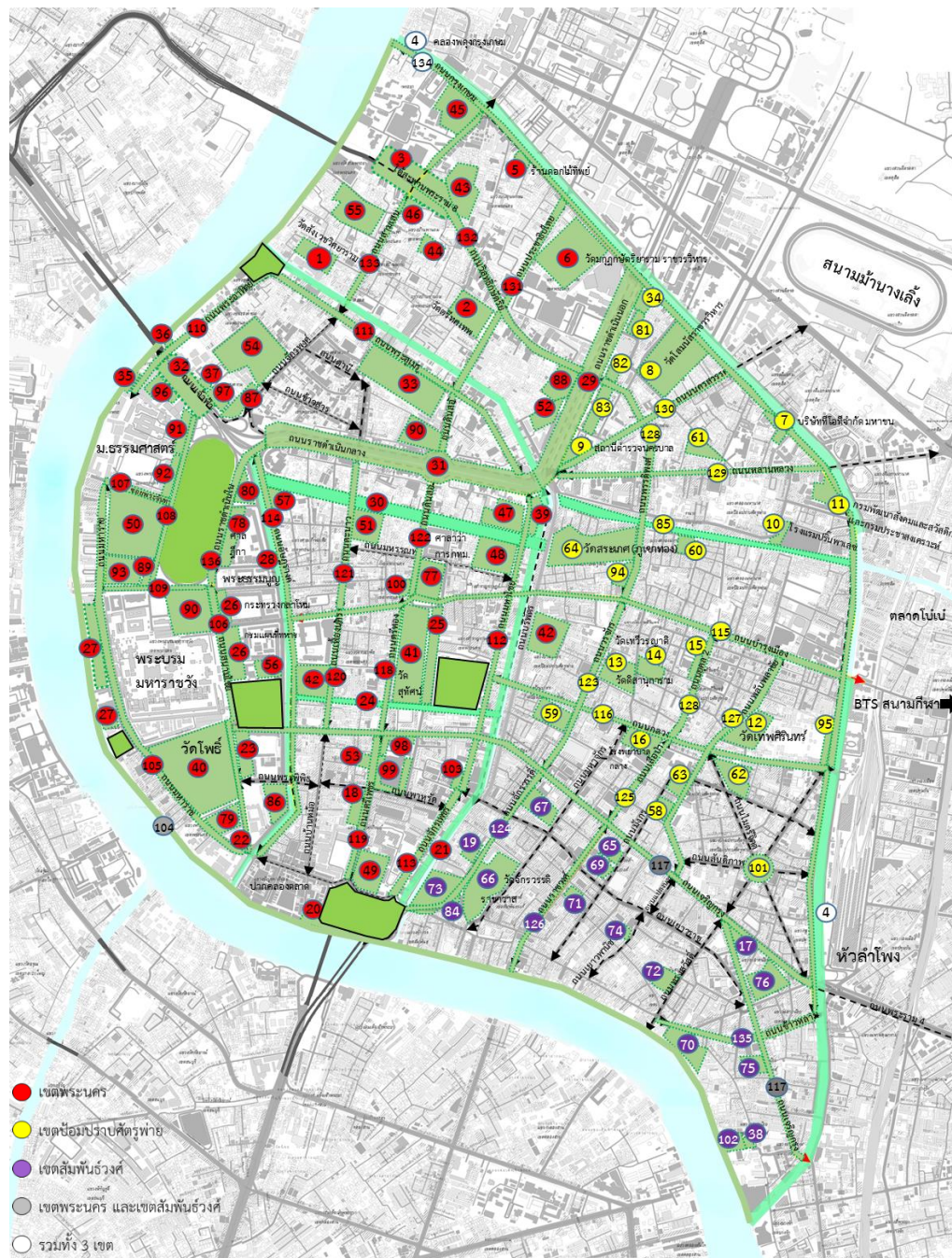
เกณฑ์การพิจารณาระดับดิน

1. ที่ว่างที่ไม่มีอาคารตั้งอยู่หรือไม่มีอาคารปลูกสร้าง
2. ขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 3 ตารางเมตร
3. มีทางเข้าออกสะดวก สามารถเข้าได้ทั้งคนและรถ

เกณฑ์การพิจารณาระดับฟ้า

1. หลังคาเรียบและราบ เป็นอาคารของหน่วยงานราชการ
2. เข้าถึงง่ายจากที่สาธารณะ

เมื่อนำเกณฑ์ข้างต้นไปสำรวจพื้นที่ทั้ง 3 เขต ในพื้นที่ศึกษา พบว่ามีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวทั้งหมด 136 แห่ง แบ่งเป็น เขตพระนครมีพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่มีศักยภาพ จำนวน 80 แห่ง เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายมีพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่มีศักยภาพ จำนวน 32 แห่ง และเขตสัมพันธวงศ์มีพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่มีศักยภาพ จำนวน 20 แห่ง พื้นที่สาธารณะสีเขียวที่มีศักยภาพของทั้งสองเขตรวมกัน (เขตพระนครและเขตสัมพันธวงศ์) 2 แห่ง ได้แก่ ริมน้ำเจ้าพระยา และถนนเจริญกรุง และพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่มีศักยภาพทั้งสามเขตรวมกัน 2 แห่ง ได้แก่ คลองผดุงกรุงเกษมและถนนกรุง-เกษม ซึ่งแสดงตำแหน่งพื้นที่และสัญลักษณ์ของพื้นที่ทั้งหมดไว้ในภาพที่ 2 และภาพที่ 3



ภาพที่ 2 แสดงพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว 136 พื้นที่

ที่มา: ดัดแปลงจากเว็บไซต์ระบบภูมิสารสนเทศ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, ระบบภูมิสารสนเทศ, เข้าถึงเมื่อ 17 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://3d-cpd.bangkok.go.th/bmaall/bma2d/index.aspx>

- | | | |
|---|--|--|
| 1. วัดสังเวชวิศยาราม | 44. วัดใหม่อมตรส | 90. โรงเรียนสตรีวิทยา |
| 2. วัดตรีทศเทพ | 45. วัดนารายณ์สุทธีาราม | 91. วิทยาลัยนาฏศิลป์และโรงละครแห่งชาติ |
| 3. บริเวณสะพานพระราม 8 | 46. วัดเอี่ยมวรนุช | 92. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 4. คลองผดุงกรุงเกษม | 47. วัดราชนันทาราม | 93. มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 5. ร้านดอกไม้ทิพย์ | 48. วัดเทพธิดาราม | 94. โรงเรียนวัดสระเกศ |
| 6. วัดมกุฏกษัตริยาราม ราชวรวิหาร | 49. วัดราชบูรณะ | 95. โรงเรียนเทพศิรินทร์ |
| 7. บริษัทไอทีจำกัด มหาชน | 50. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ | 96. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร |
| 8. วัดโสมนัสราชวรวิหาร | 51. วัดมหรณพาราม (โรงเรียนประถมศึกษาแห่งแรกของไทย) | 97. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ |
| 9. สถานีตำรวจนครบาลบางลิ้ง | 52. วัดปรีณายก | 98. ศาลาเฉลิมกรุง |
| 10. อาคารบีบีทีวีเวอร์ | 53. วัดทิพย์วารินวิหาร | 99. ห้างดีโอลดสยามพลาซ่า |
| 11. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมประชาสัมพันธ์ | 54. วัดชนะสงคราม | 100. ศาสนสถาน โบสถ์พราหมณ์ |
| 12. วัดเทพศิรินทราวาส | 55. วัดสามพระยา | 101. วงเวียน 22 นาฬิกา |
| 13. วัดติสสุการาม | 56. วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม | 102. ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดน้อย |
| 14. วัดเทวีรญาติ | 57. วัดบูรณศิริมาตยาราม (วัดศรีอามารถ) | 103. เมก้าพลาซ่า |
| 15. ธนาคารกรุงไทยและธนาคารธนชาต สาขาสนามมะลิ | 58. วัดมังกรกมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) | 104. ริมแม่น้ำเจ้าพระยา |
| 16. โรงพยาบาลกลาง | 59. วัดพระพิเรนทร์ | 105. ถนนมหาราช |
| 17. ธนาคารยูโอบี | 60. วัดสีตาราม | 106. ถนนสนามไชย |
| 18. โรงเรียนเพาะช่าง | 61. วัดสุนทรธรรมทาน | 107. ซอยพระจันทร์ |
| 19. ที่จอดรถพาหุรัด | 62. วัดพลับพลาชัย | 108. ซอยหน้าพระธาตุ |
| 20. บริเวณสะพานสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช | 63. วัดคณิกาผล | 109. ถนนหน้าพระลาน |
| 21. คลองรอบกรุง | 64. วัดสระเกศกุฎเขาทอง | 110. ถนนพระอาทิตย์ |
| 22. หน้าสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง | 65. วัดก้นมดูลาราม | 111. ถนนหน้าพระสุเมรุ |
| 23. หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน | 66. วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร | 112. ถนนมหาไชย |
| 24. คลองหลอดวัดราชบพิธ | 67. วัดชัยชนะสงคราม (วัดตึก) | 113. ถนนจักรเพชร |
| 25. เกาะกลางถนนด้านข้างวัดสุทัศน์ | 68. วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร | 114. ถนนอัมรินทร์ |
| 26. กรมแผนที่ทหาร | 69. วัดป่าเพ็ญจันทร์ | 115. ถนนบำรุงเมือง |
| 27. ราชนาวิไลมสร | 70. วัดปทุมคงคา | 116. ถนนหลวง |
| 28. คลองคูเมืองเดิม | 71. วัดโลกานุเคราะห์ | 117. ถนนเจริญกรุง |
| 29. ถนนราชดำเนินนอก | 72. วัดสัมพันธวงศ์วราราม (วัดเกาะ) | 118. ถนนตรีทอง |
| 30. คลองหลอดหลังวัดราชนันทดา | 73. วัดบพิตรพิมุขวิหาร | 119. ถนนตรีเพชร |
| 31. ถนนราชดำเนินกลาง | 74. วัดชัยภูมิการาม (วัดตี๋หนังน้อย) | 120. ถนนเทียนนคร |
| 32. บริเวณสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า | 75. วัดแม่พระลูกประคำ | 121. ถนนตะนาว |
| 33. วัดบวรนิเวศ | 76. วัดอุภัยราชบำรุง | 122. ถนนดินสอ |
| 34. สำนักงานปลัดบัญชาการทัพบก | 77. ลานคนเมือง | 123. ถนนวรจักร |
| 35. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา | 78. ศาลฎีกา | 124. ถนนจักรวรรดิ |
| 36. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาคาร 2 | 79. มิวเซียมสยาม | 125. ถนนเสือป่า |
| 37. สำนักงานสรรพากรภาคที่ 3 | 80. แม่พระธรณีบีบมวยผม | 126. ถนนราชวงศ์ |
| 38. กรมเจ้าท่า | 81. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ | 127. ถนนพลับพลาไชย |
| 39. ชุมชนข้างป้อมมหากาฬ | 82. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา | 128. ถนนยุคล 2 |
| 40. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) | 83. กระทรวงคมนาคม | 129. ถนนหลานหลวง |
| 41. วัดสุทัศน์เทพวราราม | 84. สถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ | 130. ถนนนครสวรรค์ |
| 42. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม | 85. คลองมหานาค | 131. ถนนประชาธิปไตย |
| 43. วัดอินทรวิหาร | 86. สำนักงานที่ดิน | 132. ถนนวิสุทธิกษัตริย์ |
| | 87. สำนักงานบริหารเงินตรา | 133. ถนนสามเสน |
| | 88. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ | 134. ถนนกรุงเกษม |
| | 89. กรมศิลปากร | 135. ถนนข้าวหลาม |
| | | 136. ถนนราชดำเนินใน |

ภาพที่ 3 แสดงสัญลักษณ์พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว 136 พื้นที่

อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี และกรณีศึกษาจากต่างประเทศ และการรวบรวมข้อมูลพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่เดิม และพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว โดย พื้นที่ที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์) มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวจำนวนมาก แต่ไม่ได้นำพื้นที่ที่มีศักยภาพดังกล่าวมาพัฒนาให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ ซึ่งจากการศึกษากรณีตัวอย่างจากต่างประเทศ ได้นำพื้นที่ดังกล่าวมาพัฒนาจนเกิดเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวหลากหลายรูปแบบตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ได้นิยามพื้นที่สีเขียวไว้ 7 ประเภท ได้แก่ สวนชุมชน สวนถนน สวนระดับเมือง สวนระดับย่าน สวนหมู่บ้าน และสวนหย่อมขนาดเล็ก โดยการให้นิยามประเภทของพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครไม่สามารถทำให้อัตราส่วนพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น หากเปลี่ยนแปลงคำนิยามของพื้นที่สีเขียวขึ้นใหม่ โดยให้ความหมายประเภทของพื้นที่สีเขียวที่มากขึ้นกว่าที่ให้นิยามไว้เดิม จะทำให้มีจำนวนพื้นที่สีเขียวต่อประชากรเพิ่มมากขึ้น โดยสวนสาธารณะสีเขียวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 สวน เป็นสวนที่รองรับคนที่มาจากที่ไกล ๆ ถ้านำพื้นที่ที่มีศักยภาพเหล่านี้มาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวจะทำให้คนที่อยู่โดยรอบสามารถเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียวได้โดยง่าย และเดินทางไม่ไกล แต่ทั้งนี้การเพิ่มพื้นที่สาธารณะสีเขียวต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าของพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ชุมชน วัด ที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน และดูแลพื้นที่สาธารณะ สีเขียว เพื่อให้พื้นที่เกิดความยั่งยืนต่อไป โดยผู้วิจัยได้คำนวณพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในพื้นที่ศึกษาทั้ง 39 พื้นที่ และรวมพื้นที่สวนสาธารณะที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ศึกษา 6 พื้นที่สีเขียว ได้แก่ สนามหลวง สวนสราญรมย์ สวนนาคราภิรมย์ ลานพระบรมรูปสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สวนสันติชัยปราการ และสวนรมณีนารถ มีจำนวนพื้นที่สาธารณะสีเขียวทั้งสิ้น 643,905 ตารางเมตร ซึ่งมีอัตราส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร 12.43 ตารางเมตรต่อคน

โดยความคิดเห็นจากแบบสอบถามความต้องการพื้นที่สาธารณะสีเขียว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเห็นด้วยที่จะพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวโดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะอยู่แล้ว เช่น พื้นที่ริมน้ำ พื้นที่ถนน ซึ่งพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่สาธารณะยังมีข้อกังวลในเรื่อง อาจกลายเป็นแหล่งมั่วสุม เกิดความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ เกิดปัญหาขยะ และปัญหาจราจรติดขัด และบางพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่สาธารณะ เช่น อาคารสำนักงาน วัด โรงพยาบาล ยังต้องการความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในพื้นที่ อาจมีขยะที่เพิ่มขึ้น ถูกบุกรุกของร้านค้า เป็นต้น ซึ่งจากความคิดเห็นของผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวล้วนเกิดประโยชน์และผลดีแก่คนในชุมชน ซึ่งผู้ใช้พื้นที่ที่มีความกังวลหรือกลัวว่าการพัฒนาจะสร้างปัญหาต่าง ๆ โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าคนในพื้นที่อาจจะยังไม่เข้าใจและไม่เห็นภาพการพัฒนาที่ชัดเจน และเห็นตัวอย่างของการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว โดยแต่ละประเภทพื้นที่และแต่ละสถานที่ก็มีบริบทของพื้นที่ ผู้คน วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนได้นั้นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

ข้อเสนอแนะรูปแบบในการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในเขตพื้นที่ศึกษา (เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและการตอบแบบสอบถาม ในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่า พื้นที่ที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวได้มากน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อมูลเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญ การศึกษารูปแบบการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสีเขียวในเขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตสัมพันธวงศ์ โดยแบ่งตามประเภทของพื้นที่ออกเป็น 6 ประเภทนั้น พบว่าในแต่ละพื้นที่สามารถทำการพัฒนาพื้นที่ได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ และความต้องการของคนในพื้นที่ โดยสามารถสรุปรูปแบบในการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียวในเขตพื้นที่ศึกษาแต่ละประเภทได้ ดังนี้

1. ประเภทพื้นที่ริมน้ำ สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ทางเดินธรรมชาติ การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติดั้งเดิม และสวนสาธารณะในพื้นที่ทิ้งร้าง
2. ประเภทพื้นที่ถนน สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะในรูปแบบ ทางเดินธรรมชาติ
3. ประเภทพื้นที่บริเวณสะพาน สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สวนสาธารณะในพื้นที่ทิ้งร้าง และอาคารเขียว
4. ประเภทพื้นที่ในชุมชน สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การทำเกษตรในเมือง สวนสาธารณะในพื้นที่ทิ้งร้าง อาคารเขียว และทางเดินธรรมชาติ
5. ประเภทพื้นที่สำนักงาน หน่วยงานราชการ พื้นที่วัด พื้นที่โรงเรียน พื้นที่เอกชน คือ พื้นที่ที่ใช้ประโยชน์เป็นลานจอดรถ ลานอเนกประสงค์หรืออื่น ๆ สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สวนสาธารณะในห้าง สวนสาธารณะในพื้นที่ทิ้งร้าง อาคารเขียว และทางเดินธรรมชาติ
6. ประเภทพื้นที่ตลาดฟ้าอาคารสำนักงานสามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ อาคารเขียว และการทำเกษตรในเมือง

ความคิดเห็นของประชาชนในเขตพื้นที่ที่ศึกษา พบว่าประชาชนมีความต้องการพื้นที่สาธารณะสีเขียวเป็นอย่างมาก เนื่องจากยังขาดแคลนพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทำกิจกรรม โดยกิจกรรมที่อยากให้เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ลานออกกำลังกาย และรองลงมา คือ พื้นที่จัดกิจกรรมชุมชน และลำดับที่ 3 คือ พื้นที่นั่งเล่น พบปะ พูดคุย และต้องการให้มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและต้นไม้ใหญ่ โดยอุปสรรคที่ประชาชนส่วนมากมีความเห็นว่า เมื่อเกิดการพัฒนาพื้นที่ อาจจะไม่ปลอดภัยแก่คนที่เข้าไปใช้พื้นที่ อันได้แก่ ปัญหาคนเร่ร่อน ปัญหาแหล่งมั่วสุม อาชญากร ปัญหาขยะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เกริก กิตติคุณ. (2552). ภูมิทัศน์เมือง. ม.ป.ท. อ้างถึงใน วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2555). ภูมิทัศน์เมือง.

เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A0%E0%B8%B9%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%A8%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%99/>

ณัฐพงศ์ จารุวรรณพงศ์. (2548). การอยู่อย่างเมืองเชิงนิเวศ. เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

<http://www.ppsi.or.th/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%99/>

ณัฐพร ศรีศิริรังสีมากุล. (2553). เมืองสีเขียว Copenhagen. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

<http://www.tcdc.or.th/creativethailand/article/CreativeCity/19579>

นัฐพล ลำพระเวทย์. (2555). “การประเมินคุณภาพทางสายตาของริมแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณจังหวัดนนทบุรี

สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยศิลปากร” การ

ค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เข้าถึงเมื่อ 23 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=0000007715

ฉัตรนุชย์ สมบัติศรี. (2558). เมืองสีเขียว Portland. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/smartgrowththailand/2015/02/21/entry-1>

บิล มอลลิสัน และมีอา สเลย์. (2558). ความรู้เบื้องต้นเพอร์มาคัลเจอร์. แปลจาก Introduction to

Permaculture. แปลโดย วิฑูลย์ ปัญญากุล และรวีมาศ ประมศิริ. กรุงเทพฯ

ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2556). ปลุกผักในเมือง. อ้างถึงใน โครงการสวนผักคนเมือง มุานิจิเกษตรกรรมยั่งยืน.

(2556). จากปลุกผักโดยคนเมืองสู่นโยบายพัฒนาเมือง บทเรียนจากต่างประเทศ. เข้าถึงเมื่อ 2

กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก [http://www.thaicityfarm.com/autopagev4/show_](http://www.thaicityfarm.com/autopagev4/show_page.php?topic_id=516&auto_id=39&TopicPk=)

[page.php?topic_id=516&auto_id=39&TopicPk=](http://www.thaicityfarm.com/autopagev4/show_page.php?topic_id=516&auto_id=39&TopicPk=)

จักรสิน น้อยไร่ภูมิ. (2557). สวนลอยฟ้า ญี่ปุ่น. เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

<http://www.creativemove.com/architecture/namba-parks/#ixzz4B472a8yw>

ฐาปนา บุญประเวศ. (2556). เมืองสีเขียว Vancouver. เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

<http://asiamuseum.co.th/upload/forum/VancouverEcoDensityCharter.pdf>

มณฑิร อรรถจรยา. (2543). “แนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ว่างในชุมชน เพื่อให้เกิดการ

รวมกลุ่มของผู้อยู่อาศัย: กรณีศึกษาคอนโดมิเนียมราคาประหยัด” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). อัตราส่วนพื้นที่สีเขียวของเมืองสิงคโปร์ ฮองกง. เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th /Content/19334->
สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม. (2560). พื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร. เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/publicpark>

ภาษาต่างประเทศ

Kuchelmeister. (1998). **Urban Green for Local Needs – Improving Quality of Life Through Multipurposeurbanforestry in Developing Countries.** in *Proceedings of the First International Conference on Quality of Life in Cities.* อ้างถึงใน ปุณยณัฐ รุจิรโก. (ม.ป.ป.). **การจัดการพื้นที่สีเขียว.** เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads /magazine/luk0h8ijh34w80sgo.pdf>

Nicole Mikes. (n.d.). **Curitiba Green.** Accessed february 6. Available from https://depts.washington.edu/open2100/Resources/1_OpenSpaceSystems/Open_Space_Systems/Curitiba%20Case%20Study.pdf

Sukopp, et al. (1995). **Urban ecology as the basis for urban planning.** The Netherlands: SPB Academic publishing. อ้างถึงใน ปุณยณัฐ รุจิรโก. (ม.ป.ป.). **การจัดการพื้นที่สีเขียว.** เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads /magazine/luk0h8ijh34w80sgo.pdf>